

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายพุดชา ปัญญามงคล

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๓๒ ม. ๖ ต. บ้านแดง อ. พิบูลย์รักษ์ จ. อุดรธานี

โทรศัพท์ ๐๘๗ ๒๕๗ ๙๔๐๖ Facebook - Line -

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๒ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองผักแว่นดอนเชียง

คณะ/สาขาวิชา-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....-.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๑๒๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก แตงกวา

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๕.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การเลี้ยงปลาและการเลี้ยงปศุสัตว์

๒. แปลงเรียนรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

๓. แปลงเรียนรู้การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔. แปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตแตงกวา โดยใช้เครื่องจักร

๕. แปลงเรียนรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

แปลงเรียนรู้การเลี้ยงปลาและการเลี้ยงปศุสัตว์

แปลงเรียนรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตแตงกวา การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ดินและปุ๋ย การเก็บตัวอย่างดิน การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย ในครัวเรือน การทำบัญชีต้นทุนการผลิต

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตแตงกวา การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ดินและปุ๋ย การเก็บตัวอย่างดิน การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย ในครัวเรือน การทำบัญชีต้นทุนการผลิต

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตแตงกวา GAP

๒. การบริหารจัดการศัตรูพืช

๒.๑ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธี IPM

๒.๒ การขยายเชื้อราไตรโครเดอร์ม่า

๒.๓ การขยายเชื้อราบิวเวอร์เรีย

๓. การบริหารจัดการดินและปุ๋ย

๓.๑ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑) การเก็บตัวอย่างดิน

๒) การวิเคราะห์ดิน

๓) การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

๓.๒ การผลิตปุ๋ยหมัก

๓.๓ การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตแตงกวา GAP

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การบริหารจัดการศัตรูพืช

- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธี IPM

- การขยายเชื้อราไตรโครเดอร์ม่า

- การขยายเชื้อราเมตาไรเซียม

๒. การบริหารจัดการดินและปุ๋ย

๒.๑ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- การเก็บตัวอย่างดิน

- การวิเคราะห์ดิน

- การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

๓.๒ การผลิตปุ๋ยหมัก

๓.๓ การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน-..... หลักสูตร ประกอบด้วย

-

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร: การผลิตแต่งกวาคคุณภาพดีได้มาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับการปลูกแต่งกวา
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตแต่งกวาที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตแต่งกวาให้สามารถผ่านการรับรอง GAP และสร้างความเชื่อมั่นในตลาด
๔. เพื่อเพิ่มรายได้และความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในตลาด

เนื้อหาหลักสูตร

แบ่งออกเป็น ๖ หัวข้อหลัก ดังนี้:

หัวข้อที่ ๑: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ GAP

- ความหมายและความสำคัญของมาตรฐาน GAP
- ประเภทของ GAP
- ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP

หัวข้อที่ ๒: การเตรียมพื้นที่และการปลูกแต่งกวาตามหลัก GAP

- การวางแผนพื้นที่เพาะปลูก
- การจัดการดินและแหล่งน้ำ
- การเลือกพันธุ์แต่งกวาที่เหมาะสม
- แนวทางปลูกแต่งกวาแบบปลอดภัย

หัวข้อที่ ๓: การจัดการปัจจัยการผลิต

- การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องตามหลัก GAP
- การป้องกันศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
- การใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หัวข้อที่ ๔: การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยวแต่งกวาที่เหมาะสมเพื่อคงคุณภาพ
- การลดการปนเปื้อนของสารเคมีและสิ่งเจือปน

หัวข้อที่ ๕: การจัดทำบันทึกฟาร์มและเอกสารประกอบ

- การบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมี ปุ๋ย การเก็บเกี่ยว ฯลฯ
- การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจสอบและการขอรับรอง GAP

หัวข้อที่ ๖: การขอรับรองและตรวจประเมินมาตรฐาน GAP

- ขั้นตอนการขอรับรอง GAP จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การตรวจสอบภาคสนาม
- การต่ออายุและรักษามาตรฐาน GAP

๓. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. บรรยาย โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐและเกษตรกรต้นแบบ
๒. สื่อบรรยาย เช่น เอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับ GAP
๓. กิจกรรมฝึกปฏิบัติ (Workshop) เช่น การสาธิตการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การบันทึกข้อมูล GAP
๔. ศึกษาดูงาน ณ แปลงเกษตรที่ผ่านการรับรอง GAP เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริง
๕. การประเมินผล ก่อนและหลังอบรม เพื่อวัดผลความเข้าใจและการนำไปใช้จริง
๖. การให้คำปรึกษารายบุคคล หลังการอบรม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาแปลงของเกษตรกรให้ผ่านการรับรอง GAP

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมในการประชุมเชื่อมโยง ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคณะฯ

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนโดยการใช้วิธีถอดบทเรียนประกอบกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอและตัวเกษตรกรร่วมกันจัดทำแผน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

พื้นที่ผืนนี้ก่อนจะมาเป็น ศพก. ได้ทำการเกษตรโดยการปลูก มันสำปะหลัง ยางพารา แต่ผลผลิตที่ได้ยังไม่มียารายได้เพียงพอเท่าที่ควร ประจวบกับในตอนนั้น ได้รับตำแหน่งเป็น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ไปอบรมศึกษาดูงาน ณ แปลงเกษตรต่างๆ ได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยดภายในแปลง และมีการใช้เครื่องจักรในการจัดการแปลง จากจุดนั้น ก็ได้เริ่มมีแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิมๆ โดยเริ่มปรับเปลี่ยนมาปลูก ถั่ว แตงกวา มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนที่จะปลูก ปลูกพืชหมุนเวียน ลดการระบาดของแมลงศัตรูพืชภายในแปลง ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี และมีการนำระบบน้ำหยด และเครื่องจักรเข้ามาใช้ภายในแปลง ทำให้ลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีผลผลิตตลอดทั้งปี

ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

จากการทำการเกษตรแบบเดิมๆ ต้นทุนในการผลิต แปรผกผันกับรายได้ ทำให้เป็นจุดเปลี่ยนให้ปรับเปลี่ยนการทำเกษตร สู่การทำเกษตรแบบพึ่งพาเทคโนโลยี เครื่องจักรกล

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ในเรื่องการจัดการดิน ทาง ศพก. ได้มีร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดิน มีการตรวจวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ลดต้นทุนการผลิต

อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. เก็บตัวอย่างดิน

๒. ตรวจวิเคราะห์ดินโดยสำนักงานพัฒนาที่ดิน

๓. ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔. นำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้แก่ เศษพืชผัก ฟางข้าว มาทำปุ๋ยหมัก

๒) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑. เก็บตัวอย่างดินเก็บให้ทั่วพื้นที่ ๑๐ จุด
๒. ขุดดินเป็นรูปตัว วี ที่ความลึก ๑๕ เซนติเมตร
๓. คลุกให้เข้ากัน แบ่งเป็น ๔ ส่วน ประมาณ ๑ กิโลกรัม ใส่ถุง
๔. ส่งตรวจวิเคราะห์ดินโดยสำนักงานพัฒนาที่ดิน
๕. ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑)แตงกวา..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....งาน.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๒)ถั่วฝักยาว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....งาน.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓)กล้วย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓.....ไร่.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑)ปลาตูก..... จำนวน.....๑.....(บ่อ.)
- ๒.๒)ปลานิล..... จำนวน.....๑.....(บ่อ)
- ๒.๓)ปลาตะเพียน..... จำนวน.....๑.....(บ่อ)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๓.๑)โค..... จำนวน.....๒.....(ตัว)
- ๓.๒)ไก่พื้นเมือง..... จำนวน.....๕๐..... (ตัว)
- ๓.๓) จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑)แตงกวา..... เป็นเงิน.....๒,๕๐๐.....บาท/ไร่
 - ๑.๒)ถั่วฝักยาว..... เป็นเงิน.....๑,๕๐๐.....บาท/ไร่
 - ๑.๓)กล้วย..... เป็นเงิน.....๕,๐๐๐.....บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต๙,๐๐๐.....บาท/ไร่
- รายได้๑๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ แดงกวา

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๑๖๖.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวโพด

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๓,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.แตงกวา.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๖๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ได้รับการยอมรับและพัฒนาทักษะ มาวางแผนและจัดการแปลง พร้อมแบ่งปันให้เกษตรกรรายอื่น หรือผู้ที่สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ความสามัคคี และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดผลดีต่อตนเอง เกษตรกร และชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

มีการใช้ เครื่องอัดฟาง เพื่อเก็บฟางข้าวที่เหลือจากการเก็บเกี่ยววนากลับมาใช้ประโยชน์ เช่น เป็นวัสดุคลุมดิน ในแปลงผัก ลดการชะล้างหน้าดิน ลดวัชพืช และรักษาความชื้นในดิน ช่วยลดการใช้น้ำ และยังลดการเผาซึ่งเป็นสาเหตุของฝุ่น PM ๒.๕ อีกด้วย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ช่วยฟื้นฟูดิน ลดการใช้สารเคมี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยังเพิ่มจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน การปลูกพืชหลัก สภาพดิน และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยทั่วไปพื้นที่นี้มีการปลูกแตงกวาเป็นหลัก รองลงมาคือการทำสวน ไม้ผล โดยมีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียวบางส่วน โดยนำความรู้มาจัดการแปลง ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ที่ครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ทำหน้าที่เป็นวิทยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร เช่น การปลูกพืช การทำปุ๋ยหมัก เทคโนโลยีระบบน้ำ และการใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงาน ได้อย่างเข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้จริง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา

ทักษะในกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ศพก. จึงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากชุมชน และเครือข่ายภายนอก

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดในประเด็นต่าง ๆ เช่น ปัญหาเรื่องดิน น้ำ ศัตรูพืช และผลผลิตตกต่ำ ซึ่งได้นำทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานในการวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขอย่างเหมาะสม เช่น การใช้สารสกัดสมุนไพรในการป้องกันแมลง หรือการฟื้นฟูดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตในชุมชน การให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกร และส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในระดับชุมชน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น การใช้ป้ายสั่งตัด การจัดการศัตรูพืชด้วยชีววิธี และการปลูกพืชตามฤดูกาล แผ่นพับและโปสเตอร์เหล่านี้ถูกแจกจ่ายในงานอบรมและติดตั้งในจุดบริการเพื่อให้เข้าถึงได้สะดวก ช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ของตนเอง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

มีช่องทางในการขยายผล ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดแสดงแปลงเรียนรู้ การเป็นที่ปรึกษาในระดับแปลง และการเผยแพร่ผ่านสื่อ

เกษตรกรในชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปทดลองและปรับใช้จริงในพื้นที่ของตน เช่น การปลูกแตงกวาตามหลัก GAP การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร โดยบางรายได้นำไปพัฒนาเป็นกิจกรรมสร้างรายได้เสริม หรือถ่ายทอดต่อให้สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้าน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น มีรายได้มากขึ้น และมีความตระหนักรู้ในการทำ เกษตรที่ปลอดภัยและยั่งยืน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีส่วนร่วมชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานปศุสัตว์ วิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่ ในการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตร การพัฒนาแปลงเรียนรู้และแปลงสาธิตที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนจริง ส่งผลให้เกิดการยอมรับและมี ส่วนร่วมจากชุมชนในการต่อยอดองค์ความรู้ทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย เกษตรกร และส่งเสริมบทบาทของ ศพก. ในฐานะแหล่งเรียนรู้และขับเคลื่อนการเกษตรในระดับชุมชนได้อย่างแท้จริง

๔.๑.๕ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

มีบทบาทสำคัญในการวางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานภายในศูนย์ ตลอดจนผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรจริง ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาการผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับศูนย์ฯ ในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนไว้วางใจและให้การยอมรับอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การได้เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นความภาคภูมิใจในการดำเนินงาน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชุมชนด้านการเกษตร ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ยังเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างเกษตรกร หน่วยงานรัฐ และเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ในฐานะผู้นำ ศพก. ต้องมีทั้งภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และหัวใจของความเป็นจิตอาสา พร้อมทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความเสียสละ อดทน และพร้อมฟังเสียงของเกษตรกรเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ในฐานะเป็นผู้นำ ศพก. มีจิตสำนึกแห่งการเสียสละ โดยยินดีอุทิศเวลา แรงกาย และความรู้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนส่วนตัว หลายครั้งต้องทำงานนอกเวลา หรือลงพื้นที่

ช่วยเหลือเกษตรกรแม้ในยามที่ตนเองก็มีภาระงานของตน การเสียสละนี้คือหัวใจสำคัญของการทำงานในบทบาทของ ศพก. และคือสิ่งที่หล่อหลอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ คิดริเริ่ม สิ่งใหม่ๆ นำมาปรับปรุงพื้นที่ ” เป็นคติประจำตัวในการทำงาน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ครั้งที่ ๑,๒

๑. นางสาวสุนิษา สุริยะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. นางสาวสุธีธร สุวรรณนพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๓. นางสาวน้ำทิพย์ สิงห์เทพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

ครั้งที่ ๓

๑. นางสาวสุภัทรา หมั่นกุล เกษตรอำเภอบึงลักษ์

๒. นางสาวน้ำทิพย์ สิงห์เทพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๓. นางสาวพัชรินทร์ บุญศรีธา เจ้าพนักงานธุรการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. เตรียมหัวข้อที่จะถอดบทเรียน

๒. นัดวันถอดบทเรียน

เครื่องมือที่ใช้ : สอบถาม พูดคุย วิเคราะห์สถานการณ์ประเมินสภาพแวดล้อมจากสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพการดำเนินงานของ ศพก.

